У проведеному комплексному аналізі вторинної предикації в різних аспектах О. В. Кульбабська врахувала нові теоретичні засади вивчення простих ускладнених речень, створивши цілісну картину їхнього функціонування, одночасно коректно переглянувши усталені в граматичній науці положення та висновки.

Дослідження характеризує авторське бачення аналізованих фактів крізь призму запропонованої концепції. Позитивним є те, що в праці подано варіанти інших класифікаційних схем або моделей, авторські міркування щодо їхньої наукової глибини а відтак – вмотивовано вибір найдостатніших для інтерпретації тих чи тих параметрів вторинної предикації.

Видання, адресоване фахівцям-дослідникам, безперечно, спричинить зацікавленість широких філологічних кіл.

Ніна Іваницька
(Вінниця)

Деменчук О.В.
ЛІНГВІСТИКА ЕКСПЕРІЄНЦІЙ: ДИНАМІЧНІ МОДЕЛІ В СЕМАНТИЦІ ЛЕКСИКИ ЧУТТЄВОГО СПРИЙНЯТТЯ:
монографія. – Рівне : видавець О. Зень, 2011. – 416 с.

Рецензована монографія присвячена дослідженню динамічних семантичних моделей експерієнціальної лексики (лексики чуттєвого сприйняття) – конструктів, які представляють інформацію про альтернативні варіанти осмислення феноменів чуттєвого сприйняття (експерієнцій) та засвідчують способи кодування цієї інформації в семантиці експерієнтивів англійської, польської та української мов.

Як динамічні семантичні моделі зазначені конструкти відображають інформацію про: а) концептуальне наповнення мовної одиниці, що відображає певну пізнавальну позицію номінатора (у типологічній перспективі – позицію певного мовного колективу) стосовно реального стану справ, – *динаміка вибору*; б) співвідношення лексичного (словниковий тип інформації) та синтаксичного (граматичний тип інформації) аспектів мовної одиниці, що відображає концептуалізацію типового стану справ, – *динаміка взаємодії*; в) ступінь синтаксичної активності або важливості мовної одиниці, що відображає концептуалізацію потенційного стану справ, – *позиційна динаміка*; г) деривaційний потенціал і стратегії мовної одиниці, що забезпечують регулярні семантичні зв'язки, реалізовані на основі механізмів семантичної похідності: зсув фокуса уваги / категоріальний зсув (парадигматичний аспект) та композиція смислів (синтагматичний аспект), – *динаміка зміщення (переходу)*.

Автор здійснив ґрунтовний аналіз гносеологічних передумов експерієнціальної номінації. Природа експерієнціальності досліджується в межах підходу, що ґрунтується на засадах так званої інтервальної філософії: будь-який об'єкт природного або соціокультурного буття сприймається суб'єктом у контексті конкретної пізнавальної ситуації. Реалізація теоретико-емпіричного принципу на ґрунті філософії інтервальності піднімає низку проблемних питань щодо співвідношення таких констант людської когніції, як сенсорно-перцептивна здатність, мислення та мова. Ці обставини й визначають безсумнівну актуальність пропонованої праці, яка ставить за мету відтворити та описати багатовимірну модель семантики лексики чуттєвого сприйняття. Така модель представляє семантику експерієнтива у форматі *динамічної структури* – утворення ієрархічно упорядкованих смислових компонентів, розподілених у перспективі трьох взаємозалежних мовних вимірів: реляційного (граматичний тип інформації), ситуативного (словниковий тип інформації) та репрезентативного (концептуальний тип інформації).

Актуальність монографії О. В. Деменчука підсилюється ще й тим, що дослідження експерієнціальної лексики автор виконує на тлі проголошених методологічних постулатів,які декларують ідею динамічного (багатовимірного) улаштування мови, упорядкованого за моделлю багатоваріантного пізнання об'єктивного світу. Саме це дає авторові змогу розкрити

сенсорний і ціннісний аспекти феноменів чуттєвого сприйняття та специфіку їх вербалізації семантикою лексики чуттєвого сприйняття.

Ключовою складовою роботи є осмислення такої метамовної проблеми, як моделювання. У перспективі побудови динамічної моделі значення експерієнціальної лексики автор представляє ґрунтовний огляд динамічних моделей семантичного опису лексики, виокремлюючи чотири типи метамовної репрезентації мовних смислів: а) дискретно-комбінаторний підхід, який, акцентуючи увагу на ізоморфізмі варіативності компонентів значення слова і його синтаксичних зв'язків, визнає існування різних «точок зору» (альтернатив) у тлумаченні слова; б) інтегрально-ситуативний підхід, який розглядає змістовий і формальний ізоморфізм одиниць лексичного і синтаксичного рівнів через концепт ситуації – стан справ, упорядкований за моделлю пропозиційного типу; в) топологічно-схематичний підхід, який описує значення слова у форматі певної метасхеми; г) комплексно-конструкційний підхід, який визнає семантичним центром мовної одиниці конструкцію, комплекс, упорядкований у форматі пропозиції.

До пріоритетів монографії відносимо представлену автором розробку наукової концепції, згідно з якою експерієнціальна лексика розглядається як феномен лінгвістики експерієнцій. Лінгвістика експерієнцій декларує, що основна номінативно-репрезентативна та комунікативна функції лексики чуттєвого сприйняття зводяться до того, щоб представити систему відчуттів як передумову виконання емпіричного завдання. З цієї перспективи заслуговує на схвалення порушуване питання щодо параметрів аналізу семантики лексичних одиниць. Такі параметри кваліфікуються не лише як показники обсягу семантичної конфігурації окремо взятої мовної одиниці, а й як багатовимірні осі, що регламентують семантичну сумірність мов різної структури у зіставному аспекті. Параметри виокремлюються на підставі приписаної учаснику експерієнціальної ситуації когнітивної (гносеологічної) та / або комунікативної (поведінкової) характеристики. Основними у роботі визнаються актантний, комунікативний, таксономічний, референційний і дейктичний параметри. Задаючи певну характеристику учасника експерієнціальної ситуації, параметри розкривають: характер кодування ядерних актантів; особливості процедури актантної деривації та декореляції семантичних ролей; специфіку пониження / підвищення комунікативного рангу учасника, ідентифікуючи ступінь його прагматичної значущості (виділення) у висловленні; категоріальну природу партиципанта за критерієм граматичного, лексичного та концептуального таксону; денотативний статус актанта; позиційну характеристику учасника стосовно іншого учасника ситуації. Застосування цих параметрів дало можливість з'ясувати альтернативні способи розподілу інформації семантикою експерієнтива у перспективі реляційного, сентенціального та репрезентативного мовних вимірів.

Визначальною рисою монографії є досить гармонійне поєднання традиційного підходу із прийомами сучасних семантико-когнітивних та етнолінгвістичних студій у германському та слов'янському мовознавстві. На жаль, у багатьох сучасних дослідженнях спостерігається певна однобокість аналізу, який нерідко обмежується методикою або суто когнітивного, або, навпаки, винятково лінгвокультурологічного спрямування.

Монографія «Лінгвістика експерієнцій: динамічні моделі в семантиці лексики чуттєвого сприйняття» — це науково виважене, переконливо аргументоване, підкріплене фактичним матеріалом дослідження, виконане на високому теоретичному рівні, що засвідчує належну фахову підготовку автора, його дослідницькі здібності та наукову компетентність. Ця праця, безсумнівно, збагатить і поглибить теорію когнітивної лінгвістики, теорію лінгвістичної семантики і теорію валентностей (граматики залежностей).

Підсумовуючи, зазначимо, що Олег Володимирович висловив нову, оригінальну думку, яка спонукає до певних розмірковувань, закликає до дискусії. На нашу думку, рецензована монографія сприятиме новим пошукам, нетрадиційним підходам і появі нових наукових доробок. Авторові принагідно хочеться побажати подальших наукових звершень у царині теорії лінгвістичної семантики.